

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8129 Dep

0032 OSLO

Melding om politisk vedtak

Kommunestyret behandlet i møte 26.08.2010 sak 71/10 – evaluering av valget i 2009 - forslag til endringer i valgloven - høring. Følgende vedtak ble fattet:

”Jevnaker kommunestyre slutter seg til de kommentarer/merknader som fremkommer av saksframlegget”.

Følgende merknader/kommentarer fremkommer av saksframlegget.

Kap. 2.4 – omhandler evaluering av legitimasjon.

Jevnaker kommune vil bemerke:

I Jevnaker ble ingen velgere avvist på grunn av manglende legitimasjon. Departementet har gjennomført gode informasjonskampanjer knyttet til legitimasjon, noe vi mener har bidratt til å gjøre velgerne mer bevisst på at de må ha med legitimasjon. Jevnaker kommune mener det fremdeles er viktig å ha et sterkt fokus på kravet til legitimasjon og støtter departementets syn om fortsatt å ha fokus på dette kravet.

Kap. 2.5 tilrettelegging for funksjonshemmede

Jevnaker kommune har flg. kommentar:

Økt fokus på tilgjengelighet for funksjonshemmede, har bidratt til at kommunene har blitt mer bevisste på å tilrettelegge sine valglokaler slik at disse blir tilgjengelige for alle med ulike funksjonshemninger. Til tross for dette, gjenstår mye arbeid før alle valglokaler er optimalt tilrettelagte. Derfor er det viktig at det fremdeles fokuseres på økt tilgjengelighet i valglokalene

Mange kommuner leier lokaler (forsamlingshus) i sine kretser. Mange av disse har ikke en universell utforming. Disse bygningene eies som regel av lag og foreninger. Selv om plan og bygningsloven gir hjemmel for å gi forskrifter om oppgradering av eksisterende bygninger rettet mot allmennheten til en standard tilsvarende universell utforming, vil dette innebære utgifter som lag og foreninger i mange tilfeller ikke har. Det vil også være urimelig om kommunene pålegges å foreta disse utbedringene. Fokuset må i disse tilfellene rettes mot lag og foreninger slik at lokalene på sikt blir universelt utformet, ikke bare på grunn av valg men også annen bruk der allmennheten har adgang. Det bør igangsettes tiltak som gjør at lag og foreninger har mulighet til å oppgradere bygningene til en standard som oppfyller lovens krav til universell utforming snarest mulig.

Mye av fokuset har vært rettet mot valglokaler og materiell for blinde og svaksynte.

Tilgjengeligheten til valglokalene er viktig men fokuset må også i sterkere grad rettes mot

Jevnaker Samfunnshus

Postadresse:

Postboks 70
3521 Jevnaker

Besøksadresse:

Kirkegt. 6
3520 Jevnaker

Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no

Telefon:

61 31 58 00
61 31 57 00

Telefax:

61 31 58 50

Bankgiro:

2030.19.96102

valgavlukker og materiell slik at dette utformes på en måte som i ivaretar alle funksjonshemninger. Fokuset må også rettes mot forhold utendørs for eksempel parkeringsmuligheter o.a. som har stor betydning for funksjonshemmede.

Designløsning for valgutstyr, grafisk profil og stemmesedler er et viktig bidrag i tilretteleggingen og bør kontinuerlig videreutvikles. Det er viktig at designløsningen markedsføres og at kommunene oppfordres til å benytte denne.

Kap. 2.7 Forhåndsstemmegivningen

Pkt. 2.7.2 Tidligstemmeordningen

Jevnaker kommunes vurderinger:

Jevnaker kommune støtter ikke ordningen med tidligstemming.

Ordningen med tidligstemming er en måte å utvide den ordinære forhåndsstemmeperioden på. Siden det ikke kreves noen form for dokumentasjon for fravær i ordinær forhåndsstemmeperiode eller på valgdagen(e), vil det antagelig etter hvert som ordningen får tid til å utvikle seg og blir mer kjent blant velgerne, bli mer og mer ressurskrevende for kommunene. Uansett hvor enkel ordningen er, må kommunene ha en beredskap på plass for å ta imot forhåndsstemmene og rutiner for mottak og oppbevaring.

Jevnaker kommunestyre er ikke enig med departementet i at det uproblematisk at stemmesedlene ikke foreligger til tidligstemmegivningen tar til. Særlig gjelder dette stemmesedler til kommunestyrevalg, der det for mange er viktig å gi personstemmer.

Pkt. 2.7.3 Steder for forhåndsstemmegivningen

Jevnaker kommunes uttalelse:

Jevnaker kommune slutter seg til departementets uttalelse om at det bør være opp til de enkelte valgstyrene, ut fra lokale forhold, å beslutte hvor forhåndsstemmegivningen skal foregå. Jevnaker kommune støtter synspunktet på at det er viktig at det legges til rette for forhåndsstemming der velgerne ferdes, men det er ikke valgstyrene som møter velgerne. Departementet oppfordrer også til å etablere forhåndsstemmemottak på kjøpesentre. Det er positivt om man kan få til ulike arenaer å holde forhåndsstemming på, men man må være varsom slik at forhåndsstemmingen og valgkamp holdes adskilt (ikke holdes på samme sted/lokaler). Etablering av forhåndsstemmemottak på kjøpesentre må klart avgrenses fra området det holdes valgkamp på.

Pkt. 2.7.4 Åpningstider ved forhåndsstemmemottak.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Jevnaker kommune støtter departementets uttalelse om at åpningstidene bør være tilpasset de lokale forholdene. Dette ut fra store variasjoner i kommunene i behovet for å holde åpent utover ordinær arbeidstid.

I tillegg til å holde åpent på servicetorgene/kommunehuset og de lovbestemte stedene, bør kommunene oppfordres til å vurdere andre steder å holde forhåndsstemming på ut fra lokale forhold. Bibliotek kan være en mulighet. Som oftest holder bibliotekene kveldsåpent enkelt dager i uke og også noen steder på lørdager. Dette kan i noen kommuner dekke behovet for å ha langåpent og lørdagsåpent hele eller deler av perioden.

I vår kommune har vi hatt ordninger med langåpent forhåndsstemmemottak gjennom flere valg. Erfaringene viser at det er lite besøk etter ordinær arbeidstid. Det er imidlertid viktig å ha et fleksibelt regelverk rundt mottak av forhåndsstemmer av hensyn til evt. pendlere. Et fleksibelt regelverk der det er opp til valgstyrene å fastsette steder og tider for forhåndsstemmegivningen ut fra lokale forhold, gir det beste tilbudet til velgerne. Ved

Jevnaker Samfunnshus		Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no		
Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:
Postboks 70	Kirkegt. 6	61 31 58 00	61 31 58 50	2030.19.96102
3521 Jevnaker	3520 Jevnaker	61 31 57 00		

fastsettelse av åpningstidene har for eksempel valgstyret fattet vedtak om at "Utover ordinær arbeidstid, gis forhåndsstemmemottakerne anledning til å inngå avtale om mottak av forhåndsstemmer i servicetorget". Det er ikke mange som har benyttet seg av tilbudet, men er blitt svært positivt mottatt av de 2-3 som har benyttet seg av det.

Pkt. 2.7.5 For sent innkomne forhåndsstemmer.

Jevnaker kommunes uttalelse.

Det er bra at departementet har fokus rettet på kontakten med Posten, men fokuset må også rettes i større grad på valgforskriftens § 27 (7) og (8). Det vises til Jevnaker kommunes kommentarer under 10.1.1.

Pkt. 2.7.6 Feil ved avkryssing i manntallet

Jevnaker kommunes uttalelse:

Det er viktig å ha gode rutiner ved godkjenning av forhåndsstemmegivningene. Ved bruk av valgprogram, er det lagt til rette for at forhåndsstemmene registreres og rapporter over mottatte forhåndsstemmer kan "kjøres". Når forhåndsstemmene legges fram for godkjenning i valgstyret, har vi i Jevnaker en rutine som går ut på at den registrerte forhåndsstemmegivningen sjekkes mot valgkortet. Deretter skilles valgkort og omslagskonvolutt dersom stemmegivningen er i orden. Det skal på den måten være mulig å fange opp dersom en stemmegivning er feilregistrert. Det skulle derfor være helt unødvendig å sortere valgkort og omslagskonvolutter alfabetisk. Å sortere valgkort og omslagskonvolutter alfabetisk vil være svært tidkrevende. Dessuten kan man ikke være sikker på at valgkort og omslagskonvolutt ligger i riktig rekkefølge dersom man må gå tilbake for å finne igjen stemmegivningen.

Kap 2.8 Valgtingsstemmegivningen

Pkt. 2.8.1 Antall valgdager

Jevnaker kommunes kommentar:

Prinsippet i det demokratiske systemet er at flertallets stemmer er det som gjelder. Dette prinsippet bør man verne om. Jevnaker kommune stiller seg undrende til at det er innført en lovendring som betyr at det er mindretallsvedtaket (dersom det får minimum 1/3 av stemmene) som gjelder

Pkt. 2.8.2 Antall valglokaler og valgtingets åpningstid

Jevnaker kommune viser til kommentar til pkt. 2.8.1.

Pkt. 2.8.4 Logistikk i valglokalene på valgdagen

Jevnaker kommunes merknad:

Logistikken i valglokalet er viktig, men det burde være unødvendig å lovbestemme dette. Det bør være tilstrekkelig å fokusere på dette ved opplæring og/eller presisering i valghåndboken. For å unngå kø-dannelser i størst mulig grad, er det en forutsetning at organiseringen av valglokalet er slik at man får en god gjennomstrømning og at alle funksjoner er besatt. Det vil allikevel være lokale variasjoner som gjør at det kan være ulike behov for hvordan dette løses.

2.9 Maskinell optelling av godkjente stemmesedler.

Her fokuseres på rutine rundt maskinell optelling. Opplæring i bruk av telleløsningen er viet en god del oppmerksomhet, både fra leverandør og ved intern opplæring. Departementet presiserer at det er viktig at kommuner og fylkeskommuner forbereder seg grundig til selve optellingen, og at dettes gjøres ved å gjennomføre tester i forhold til telleresultat ved

Jevnaker Samfunnshus		Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no		
Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:
Postboks 70	Kirkegt. 6	61 31 58 00	61 31 58 50	2030.19.96102
3521 Jevnaker	3520 Jevnaker	61 31 57 00		

tidligere valg. Kommunene må ha kritiske gjennomganger av rutiner og prosedyrer og ha reserveløsninger for telling dersom uhellet er ute.

Jevnaker kommune støtter dette.

2.10 Risiko- og sårbarhetsanalyse for valggjennomføring

Jevnaker kommunes kommentar:

Fokus på risiko- og sårbarhetsanalyse var ett tema på valgforums opplæringskonferanse i forkant av stortingsvalget i 2009. Det førte til at dette ble et tema i enkelte kommuner ved siste valg. Også trusselen om pandemi ved siste valg, førte til at det ble iverksatt enkelte tiltak på området, særlig i forhold til beredskap på personellsiden, men det også mange andre kritiske faktorer i et valg. Det er derfor viktig at temaet risiko og sårbarhet blir viet større oppmerksomhet i tiden fremover, og bør være et tema under opplæringen av valgmedarbeidere.

2.11 Evaluering av designløsning for valgutstyr, grafisk profil og stemmesedler.

Jevnaker kommunes kommentar:

Jfr. kommunens merknad til pkt 2.5. Designløsningen må markedsføres overfor kommunene og bør oppfordres til å benytte den.

2.12 Valgopplæring

Jevnaker kommunes merknad:

For å nå målet som sikrer en rasjonell, effektiv og korrekt valgavvikling, er det viktig at det gis opplæring på alle trinn i valgavviklingen. Det må gis opplæring fra statlig hold, på regionnivå og lokalt. Opplæring er viktig både for nye og for erfarne valgmedarbeidere, for valgstyret, stemmestyret og øvrige valgmedarbeidere.

2.13 Informasjon til velgere.

Jevnaker kommune vil bemerke:

Informasjonskampanjen departementet gjennomførte var god og vi har registrert at den ble lagt merke til av våre velgere.

2.14 Tilskuddsordningen

Jevnaker kommunes merknad:

Informasjon ved valg er viktig og støtter ordningen.

3.3.2.8 Legitimasjon

Jevnaker kommune støtter departementets syn om at det ikke er behov for lov- eller forskriftsendringer.

4 Regler for manntall

§ 2-5 foreslås endret til:

Folkeregistermyndigheten skal *selv, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt*, på hensiktsmessig måte stille til disposisjon for valgmyndighetene opplysninger om hvem som skal innføres i manntallet i kommunen. *Folkeregistermyndigheten skal selv, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, stille til disposisjon for valgmyndighetene et uttrekk av folkeregisteret basert på stemmerettsvilkårene pr. 1. april i valgåret:*

Jevnaker Samfunnshus		Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no		
Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:
Postboks 70	Kirkegt. 6	61 31 58 00	61 31 58 50	2030.19.96102
3521 Jevnaker	3520 Jevnaker	61 31 57 00		

Jevnaker kommune er svært positive til planene om etablering av et sentralt valgdatabasystem som skal forvaltes og driftes av statlige myndigheter. Jevnaker kommune er også svært positive til at det etableres et permanent manntall som distribueres til kommunene.

Jevnaker kommune slutter seg til forslaget til endring av valgloven § 2-5.

5 Stemmesedler.

5.2 Om framgangsmåten for rettinger på stemmesedlene.

Jevnaker kommunes kommentarer:

Det er viktig at stemmesedlene er utformet på en slik måte at velgerne forstår på hvilken måte man kan rette seddelen på. Et annet moment er at den må utformes slik at den ikke blir feiltolket dersom elektronisk opptelling foretas.

5.3 Om utbytting av stemmesedler under opptellingen.

Jevnaker kommune støtter Departementets syn om at det ikke bør åpnes for adgang til å bytte ut såkalte ukurante stemmesedler. Den viktigste årsaken er at man ikke bør foreta handlinger som lett kan føre til mistenkeliggjøring av valgresultatet og at valgopptellingen har gått riktig for seg. Jevnaker kommune mener dette er viktig å poengtere under valgopplæringen.

7. Frist for innlevering av listeforslag.

I kapitlet omtales fristen for innlevering av listeforslag og om fastsatte regler for fristberegning. Departementet har vurdert følgende problemstillinger:

På bakgrunn av disse vurderingene, foreslår departementet følgende endringer:

§ 6-1 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Fristen for innlevering listeforslag er 31. mars kl 12 i valgåret

§ 6-5 andre punktum skal lyde:

Erklæring om tilbakekalling må være innlevert senest 20. april kl 12 i valgåret.

Jevnaker kommunes kommentar.

Jevnaker kommune støtter departementets syn på at det bør settes en frist for innlevering av listeforslag innenfor rammen av vanlig arbeidstid og siden 31. mars kan falle på en onsdag før skjærtorsdag bør tidspunktet tilpasses dette i forhold til at det er vanlig at kontortiden denne dagen er kortere. Departementets forslag om å sette tidspunktet til kl 1200 vil ikke by på noen utfordringer.

Innleveringsfristen løper ut på lørdag.

Departementet vil foreslå at valgloven § 15-5 (1), (2) og (3) endres slik at lørdager og helligdager likestilles når det gjelder beregning av frister etter loven.

Jevnaker kommune støtter forslaget.

8 Plikt til å stille til valg (ombudsplikt)

Departementet foreslår at § 3-4 første ledd ny bokstav d) skal lyde:

Den som ikke er medlem av et registrert politisk parti og som avgir erklæring om at listeforslaget representerer et politisk syn som er i strid med egen politisk overbevisning og

Jevnaker Samfunnshus		Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no		
Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:
Postboks 70	Kirkegt. 6	61 31 58 00	61 31 58 50	2030.19.96102
3521 Jevnaker	3520 Jevnaker	61 31 57 00		

Nåværende § 3-4 første ledd bokstav d) blir ny bokstav e)

Jevnaker kommune støtter forslaget.

9 Bør listekandidater utelukkes fra valg til stemmestyre og valgstyre?

Jevnaker kommunes uttalelse:

Sammensetningen av stemmestyre og valgfunksjonærer har prinsipiell betydning og i arbeidet med å rekruttere og oppnevne stemmestyre og valgfunksjonærer har valgstyret lagt stor vekt på en sammensetning som hindrer muligheten for politisk påvirkning av velgere i valglokalet.

Hovedargumentet mot å begrense listekandidaters valgbarhet til stemmestyre og valgstyre er at valgsystemet og tradisjonene i Norge bygger på at stemmestyre og valgstyre er ordinære folkevalgte utvalg. Valgbarheten er ikke begrenset. Ansvar for gjennomføring av valg ligger i prinsippet til folkevalgte, ikke administrative organer. Det blir sjelden reist tvil eller mistanke om stemmestyre- eller valgstyremedlemmenes nøytralitet i utførelsen av deres oppgaver. Det er viktig å ha en opplæring som fokuserer på kravet til nøytralitet. Jevnaker kommune støtter ikke forslaget om at listekandidater ikke er valgbar som stemmestyremedlemmer.

10 Forsegling. Oppbevaring og transport av valgmateriell.

10.1.1. Tidligstemmegivningen og ordinær forhåndsstemmegivning.

Departementet foreslår at:

§8-4 femte ledd skal lyde:

(5) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Når det gjelder forhåndsstemmer som skal sendes til andre kommuner, er det tidligere i høringsnotatet kommentert at forhåndsstemmer kommer for sent fram, jfr. kap 2.7.5. En årsak kan være at disse blir lagt i ei forseglet urne og ikke videresendt umiddelbart som de blir avgitt. Det bør derfor vurderes om det er hensiktsmessig om stemmemottakeren, legger disse i en konvolutt med oversendelse til rett valgstyre som a-post umiddelbart i stedet for å legge den i ei forseglet urne. Ved at forhåndsstemmen som skal sendes til andre kommuner først skal legges i ei forseglet urne som senere må åpnes og sendes, fører til forsinkelse i prosessen. I Jevnaker kommune er det ingen andre enn valgstyret som kan åpne forseglede urner som benyttes til forhåndsstemmemottak.

Jevnaker kommune foreslår derfor at § 8-4 femte ledd, endres til å lyde:

5) Ved mottak av forhåndsstemmer fra velgere i egen kommune, skal valgurner som brukes være forseglet.

Dette stiller kommunene fritt til hvilke rutiner de skal ha for oversendelse av forhåndsstemmer til andre kommuner.

10.1.2 Stemmegivning på valgdagen

Jevnaker kommunes uttalelse

Jevnaker kommune er enig i synspunktene om at det vil gi høyere sikkerhet dersom valgurnene forsegles og tømning blir unødiggjort ved å ha tilstrekkelig antall tomme valgurner. Jevnaker kommune støtter forslag om forsegling av valgurnene (som brukes) under stemmegivningen på valgdagen(e)

Jevnaker Samfunnshus		Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no		
Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:
Postboks 70	Kirkegt. 6	61 31 58 00	61 31 58 50	2030.19.96102
3521 Jevnaker	3520 Jevnaker	61 31 57 00		

11 Overlevering av valgmateriell

Jevnaker kommunes kommentar.

Rutiner for overlevering av materiell vil være varierende fra kommune til kommune og fra fylke til fylke ut fra ulike forhold som for eksempel forsendelsesmåte. Det vil også ha en viss betydning om hva det skal kvitteres for mottak av (om det er antall kolli eller det faktiske innholdet). I Jevnaker har vi rutiner på å kontrollere hva som blir overlevert fra stemmestyret (antall stemmegivninger, protokoll fra stemmestyret m.m.) . Behovet for hvilke kontrollrutiner man skal ha, utover det som er bestemt i lov og forskrift, vil variere fra kommune til kommune.

12 kretsopptelling og kretsinnrapportering

Jevnaker kommunes kommentarer:

Jevnaker kommune støtter departementet i at det ikke bør innføres en ordning med kretsvis opptelling og innrapportering.

Vedlagt følger særutskrift fra behandlingen

Ønsker du ytterligere informasjon, vennligst kontakt saksbehandler May-Britt Mayer Johnsen.

Vennlig hilsen

Jevnaker kommune

May-Britt M. Johnsen

May-Britt Mayer Johnsen

Formannskapssekretær

Jevnaker Samfunnshus

Postadresse:

Postboks 70

3521 Jevnaker

Besøksadresse:

Kirkegt. 6

3520 Jevnaker

Epost: postmottak@jevnaker.kommune.no

Telefon:

61 31 58 00

61 31 57 00

Telefax:

61 31 58 50

Bankgiro:

2030.19.96102

JEVNAKER KOMMUNE

SÆRUTSKRIFT

SAKSGANG:			
R.f.	Utvalg	Møtedato:	Utvalgsaksnr
	Kommunalt Råd for funksjonshemmede	23.08.2010	19/10
	Valgstyret	24.08.2010	6/10
	Kommunestyret	26.08.2010	71/10

Forslag til endringer i valgloven Høring

Saksbehandler: May-Britt Mayer Johnsen

Arkiv: 010 &13

Arkivsak: 10/1010

Dato:

Vedlegg:

Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat, datert 31.05.2009.

Andre dokumenter:

Fakta/saksopplysninger:

Kommunal og regionaldepartementet har oversendt høringsnotat om: Evaluering av valget i 2009. Forslag til endringer i valgloven. Frist for innsending av uttalelser til høringsnotatet er satt til 1. september 2010.

I høringsnotatet fremmes følgende forslag til lovendringer:

1. 1. Forslag om at en kandidat kan be seg fritatt fra å stå på valgliste ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg dersom vedkommende legger fram erklæring om at han/hun ikke sympatiserer med valglisten.
2. Forslag om at tidspunktet for innlevering av listeforslag settes til kl. 12 den 31. mars og tidspunkt for tilbakekalling av listeforslag settes til kl. 12 den 20. april.
3. Forslag om at Folkeregistermyndigheten pålegges å lage et "foreløpig manntall" pr. 1. april i valgåret.
4. Forslag om krav til forsegling av urner på valgdagen. Dagens krav i valgforskriften til forsegling av valgurner ved forhåndsstemmegivningen foreslås fastsatt i lov.

Departementet har vurdert om det bør innføres begrensninger med hensyn til valgbarhet for listekandidater, men foreslår ingen konkrete lovendringer i dette notatet. Det bes imidlertid om tilbakemeldinger fra kommunene på hvilke praktiske problemer som eventuelt vil kunne oppstå ved innføring av slike begrensninger. Problemstillingene er nærmere omtalt i kapittel 9.

Det fremmes i dette notatet også forslag om å foreta enkelte forskriftsendringer i regelverket for utforming av stemmesedler. I tillegg foreslås det at det i valgforskriften tas inn krav til kvittering for levering og mottak av valgmateriell, enten dette skjer internt i kommunen eller ved levering til fylkeskommunen

Vurdering:

I kap. 2 redegjør departementet for evalueringen av stortingsvalget i kommuner og fylkeskommuner. I tillegg blir evalueringen av den nye designløsningen for valglokaler, ny grafisk profil for valg og nye stemmesedler omtalt. I tillegg omtales departementets informasjonsvirksomhet og departementets satsing på valgopplæring. I tillegg gis det også en kort omtale av enkelte relevante trekk ved sametingsvalget og kirkevalget.

I dette saksframlegget er det forsøkt en oppsummering av de enkelte punktene. Det er også utarbeidet forslag til merknader/uttalelse på enkelte pkt.

Kap. 2.4 – omhandler evaluering av legitimasjon.

Departementet konkluderer med at det etter deres vurdering eksisterer gode og ensartede rutiner for identifisering av velgere men at det kan synes som om det av og til forekommer brudd på disse rutinene. Departementet påpeker at valgfunksjonærer eller andre i valglokalet ikke kan bekrefte en velgers identitet. Departementet vil fortsatt ha sterkt fokus på å informere om kravet til legitimasjon men vil ikke fremme forslag til lovendringer.

Jevnaker kommune vil bemerke:

I Jevnaker ble ingen velgere avvist på grunn av manglende legitimasjon. Departementet har gjennomført gode informasjonskampanjer knyttet til legitimasjon, noe vi mener har bidratt til å gjøre velgerne mer bevisst på at de må ha med legitimasjon. Jevnaker kommune mener det fremdeles er viktig å ha et sterkt fokus på kravet til legitimasjon og støtter departementets syn om fortsatt å ha fokus på dette kravet.

Kap. 2.5 tilrettelegging for funksjonshemmede

Departementet konkluderer med at kommunene gjør en god jobb med tilrettelegging for alle velgere, men mener at det er grunn til fortsatt å ha høyt fokus på dette også ved framtidige valg. Målet er at alle valglokaler skal være tilrettelagt for alle velgere uten at noen må be om hjelp for å få avgitt sin stemme.

Jevnaker kommune har flg. kommentar:

Økt fokus på tilgjengelighet for funksjonshemmede, har bidratt til at kommunene har blitt mer bevisste på å tilrettelegge sine valglokaler slik at disse blir tilgjengelige for alle med ulike funksjonshemninger. Til tross for dette, gjenstår mye arbeid før alle valglokaler er optimalt tilrettelagte. Derfor er det viktig at det fremdeles fokuseres på økt tilgjengelighet i valglokalene

Mange kommuner leier lokaler (forsamlingshus) i sine kretser. Mange av disse har ikke en universell utforming. Disse bygningene eies som regel av lag og foreninger. Selv om plan og bygningsloven gir hjemmel for å gi forskrifter om oppgradering av eksisterende bygninger rettet mot allmennheten til en standard tilsvarende universell utforming, vil dette innebære utgifter som lag og foreninger i mange tilfeller ikke har. Det vil også være urimelig om kommunene pålegges å foreta disse utbedringene. Fokuset må i disse tilfellene rettes mot lag og foreninger slik at lokalene på sikt blir universelt utformet, ikke bare på grunn av valg men også annen bruk der allmennheten har adgang. Det bør igangsettes tiltak som gjør at lag og foreninger har mulighet til å oppgradere bygningene til en standard som oppfyller lovens krav til universell utforming snarest mulig.

Mye av fokuset har vært rettet mot valglokaler og materiell for blinde og svaksynte.

Tilgjengeligheten til valglokalene er viktig men fokuset må også i sterkere grad rettes mot

valgavlukker og materiell slik at dette utformes på en måte som i ivaretar alle funksjonshemninger. Fokuset må også rettes mot forhold utendørs for eksempel parkeringsmuligheter o.a. som har stor betydning for funksjonshemmede.

Designløsning for valgutstyr, grafisk profil og stemmesedler er et viktig bidrag i tilretteleggingen og bør kontinuerlig videreutvikles. Det er viktig at designløsningen markedsføres og at kommunene oppfordres til å benytte denne.

Kap. 2.7 Forhåndsstemmegivningen

Pkt. 2.7.2 Tidligstemmeordningen

Ordningen med tidligstemmegivning ble innført som et tilbud til de velgere som av ulike årsaker ikke har mulighet til å forhåndsstemme eller stemme på valgdagen. Ordningen er enkel uten krav til faste åpningstider, uten formalkrav til velger om hvordan henvendelsen til kommunen skal skje eller dokumentasjon av fravær i ordinær forhåndsstemmeperiode. Det er et krav om at ordningen må kunngjøres.

Departementets vurdering: ”Departementet meiner det ikkje er tenleg å påleggje alle kommunar å innføre ei fullskalaordning for røysting alt 1. juli innanriks. Slik departementet vurderer det, vil det være svært ressurskrevjande og lite samfunnstenleg når ein ser landet under ett. Departementet er samd i at ei slik særordning kan komplisere valet. Dette kan ein likevel unngå ved at ein utarbeider gode rutinar for mottak av røystene. Slike rutinar må gjerast enklast mogleg, samstundes som ein sikrar at prinsippet om hemmeleg valg blir følgt, og at røystene blir oppbevarte på ein sikker måte. Departementet meiner ei slik ordning ikkje bør bli særleg ressurskrevjande”.

Departementet finner ikke grunn til å foreslå endringer i ordningen.

Departementet mener det er uproblematisk at stemmesedlene ikke foreligger fra første dag ved tidligstemmegivningen.

Jevnaker kommunes vurderinger:

Jevnaker kommune støtter ikke ordningen med tidligstemming.

Ordningen med tidligstemming er en måte å utvide den ordinære forhåndsstemmeperioden på. Siden det ikke kreves noen form for dokumentasjon for fravær i ordinær forhåndsstemmeperiode eller på valgdagen(e), vil det antagelig etter hvert som ordningen får tid til å utvikle seg og blir mer kjent blant velgerne, bli mer og mer ressurskrevende for kommunene. Uansett hvor enkel ordningen er, må kommunene ha en beredskap på plass for å ta imot forhåndsstemmene og rutiner for mottak og oppbevaring.

Jevnaker kommunestyre er ikke enig med departementet i at det uproblematisk at stemmesedlene ikke foreligger til tidligstemmegivningen tar til. Særlig gjelder dette stemmesedler til kommunestyrevalg, der det for mange er viktig å gi personstemmer.

Pkt. 2.7.3 Steder for forhåndsstemmegivningen

I evalueringen rettes søkelyset på forhåndsstemmegivning på videregående skoler og høyskoler

I Ot.prp. nr 32 (2008-2009) anbefalte departementet å ikke lovfeste forhåndsstemmegivning på andre steder enn det som allerede er lovbestemt i valgloven. Departementet mener at forhåndsstemmegivningen må tilrettelegges ut fra lokale forhold, og at hvert enkelt valgstyre må diskutere hvordan det best kan tilrettelegges for valg og velge sted for forhåndsstemmemottak ut fra best mulig tilgjengelighet. Departementet understreker viktigheten av en så god tilrettelegging av forhåndsstemmegivningen som viktig, særlig med

tanke på å nå ungdom, og at valgstyrene bør vurdere videregående skoler, folkehøgskoler og universiteter/høyskoler som mulige forhåndsstemmesteder.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Jevnaker kommune slutter seg til departementets uttalelse om at det bør være opp til de enkelte valgstyrene, ut fra lokale forhold, å beslutte hvor forhåndsstemmegivningen skal foregå. Jevnaker kommune støtter synspunktet på at det er viktig at det legges til rette for forhåndsstemming der velgerne ferdes, men det er ikke valgstyrene som møter velgerne. Departementet oppfordrer også til å etablere forhåndsstemmemottak på kjøpesentre. Det er positivt om man kan få til ulike arenaer å holde forhåndsstemming på, men man må være varsom slik at forhåndsstemmingen og valgkamp holdes adskilt (ikke holdes på samme sted/lokaler). Etablering av forhåndsstemmemottak på kjøpesentre må klart avgrenses fra området det holdes valgkamp på.

Pkt. 2.7.4 Åpningstider ved forhåndsstemmemottak.

Departementet finner ikke grunn til å anbefale å lovfeste bestemte åpningstider.

Departementet mener kommunene må vurdere å ha langåpent flere dager, særlig mor slutten av perioden og å åpne tidligere på morgenen enn det som har vært praksis. Kommunene blir også bedt om å vurdere å ha langåpent minst en dag i uka i hele perioden i tillegg til hver dag siste uken, samt lørdagsåpent hele perioden.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Jevnaker kommune støtter departementets uttalelse om at åpningstidene bør være tilpasset de lokale forholdene. Dette ut fra store variasjoner i kommunene i behovet for å holde åpent utover ordinær arbeidstid.

I tillegg til å holde åpent på servicetorgene/kommunehuset og de lovbestemte stedene, bør kommunene oppfordres til å vurdere andre steder å holde forhåndsstemming på ut fra lokale forhold. Bibliotek kan være en mulighet. Som oftest holder bibliotekene kveldsåpent enkelt dager i uke og også noen steder på lørdager. Dette kan i noen kommuner dekke behovet for å ha langåpent og lørdagsåpent hele eller deler av perioden.

I vår kommune har vi hatt ordninger med langåpent forhåndsstemmemottak gjennom flere valg. Erfaringene viser at det er lite besøk etter ordinær arbeidstid. Det er imidlertid viktig å ha et fleksibelt regelverk rundt mottak av forhåndsstemmer av hensyn til evt. pendlere. Et fleksibelt regelverk der det er opp til valgstyrene å fastsette steder og tider for forhåndsstemmegivningen ut fra lokale forhold, gir det beste tilbudet til velgerne. Ved fastsettelse av åpningstidene har for eksempel valgstyret fattet vedtak om at "Utover ordinær arbeidstid, gis forhåndsstemmemottakerne anledning til å inngå avtale om mottak av forhåndsstemmer i servicetorget". Det er ikke mange som har benyttet seg av tilbudet, men er blitt svært positivt mottatt av de 2-3 som har benyttet seg av det.

Pkt. 2.7.5 For sent innkomne forhåndsstemmer.

Departementets evaluering viser at forhåndsstemmer, både innenriks og utenriks, av ulike årsaker fortsetter å komme for sent til kommunene (etter kl 2100 på valgdagen og i uken etter valgdagen). Departementet oppfordrer kommunene til å ta kontakt med Posten lokalt for å få til gode ordninger.

Jevnaker kommunes uttalelse.

Det er bra at departementet har fokus rettet på kontakten med Posten, men fokuset må også rettes i større grad på valgforskriftens § 27 (7) og (8). Det vises til Jevnaker kommunes kommentarer under 10.1.1.

Pkt. 2.7.6 Feil ved avkryssing i manntallet

I høringsnotatet drøfter departementet om det bør innføres rutiner for alfabetisk sortering av valgkort og omslagskonvolutter. Dette på bakgrunn av at det forekommer at velgere som har møtt fram på valgtinget for å stemme, får beskjed om at de ved en feil allerede er krysset av i manntallet.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Det er viktig å ha gode rutiner ved godkjenning av forhåndsstemmegivningene. Ved bruk av valgprogram, er det lagt til rette for at forhåndsstemmene registreres og rapporter over mottatte forhåndsstemme kan "kjøres". Når forhåndsstemmene legges fram for godkjenning i valgstyret, har vi i Jevnaker en rutine som går ut på at den registrerte forhåndsstemmegivningen sjekkes mot valgkortet. Deretter skilles valgkort og omslagskonvolutt dersom stemmegivningen er i orden. Det skal på den måten være mulig å fange opp dersom en stemmegivning er feilregistrert. Det skulle derfor være helt unødvendig å sortere valgkort og omslagskonvolutter alfabetisk. Å sortere valgkort og omslagskonvolutter alfabetisk vil være svært tidkrevende. Dessuten kan man ikke være sikker på at valgkort og omslagskonvolutt ligger i riktig rekkefølge dersom man må gå tilbake for å finne igjen stemmegivningen.

Kap 2.8 Valgtingsstemmegivningen

Pkt. 2.8.1 Antall valgdager

Ved stortingsvalget 2009 kom det en lovendring som gjorde at kommunestyret selv, med en tilslutning fra minst 1/3 av medlemmene kunne vedta at det på ett eller flere steder i kommunen også skulle holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen. Loven krever at vedtaket fra og med 2011 må treffes senest samtidig med budsjettet for det året valget skal holdes.

Jevnaker kommunes kommentar:

Prinsippet i det demokratiske systemet er at flertallets stemmer er det som gjelder. Dette prinsippet bør man verne om. Jevnaker kommune stiller seg undrende til at det er innført en lovendring som betyr at det er mindretallsvedtaket (dersom det får minimum 1/3 av stemmene) som gjelder

Pkt. 2.8.2 Antall valglokaler og valgtingets åpningstid

Kommunestyret, eventuelt valgstyret etter delegert myndighet, avgjør hvor mange stemmekretser kommunen skal deles inn i. Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå i stemmekretsene og fastsetter også åpningstiden for stemmegivningen. Nytt ved stortingsvalget 2009 var at det kom en lovendring som gir kommunestyret med tilslutning fra minst 1/3 av kommunestyrerepresentantene, en rett til å vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det som er bestemt av valgstyret.

Jevnaker kommunes kommentar, jfr. kommentaren til pkt. 2.8.1.

Pkt. 2.8.4 Logistikk i valglokalene på valgdagen

Departementet peker i sin vurdering på avvik mellom antall kryss i manntallet og antall stemmesedler i urnen og feil som begås under avkryssing. Departementet peker på følgende tre sentrale elementer som skal gjennomføres ved stemmestyrets bord:

1. Valgfunksjonæren skal krysse av i manntallet for velgerens navn
2. Valgfunksjonæren skal stemple stemmeseddelen
3. Stemmeseddelen skal legges i urnen av velgeren

Departementet mener at regelverket som gjelder i dag ivaretar disse hensynene og at det ikke er grunnlag for endringer i lov eller forskrift.

Jevnaker kommunes merknad:

Logistikken i valglokalet er viktig, men det burde være unødvendig å lovbestemme dette. Det bør være tilstrekkelig å fokusere på dette ved opplæring og/eller presisering i valghåndboken. For å unngå kø-dannelser i størst mulig grad, er det en forutsetning at organiseringen av valglokalet er slik at man får en god gjennomstrømning og at alle funksjoner er besatt. Det vil allikevel være lokale variasjoner som gjør at det kan være ulike behov for hvordan dette løses.

2.9 Maskinell opptelling av godkjente stemmesedler.

Her fokuseres på rutinene rundt maskinell opptelling. Opplæring i bruk av telleløsningen er viet en god del oppmerksomhet, både fra leverandør og ved intern opplæring. Departementet presiserer at det er viktig at kommuner og fylkeskommuner forbereder seg grundig til selve opptellingen, og at dettes gjøres ved å gjennomføre tester i forhold til telleresultat ved tidligere valg. Kommunene må ha kritiske gjennomganger av rutiner og prosedyrer og ha reserverløsninger for telling dersom uhellet er ute.

Jevnaker kommune støtter dette.

2.10 Risiko- og sårbarhetsanalyse for valggjennomføring

I departementets evaluering påpekes det at kommunene og fylkeskommunene bør gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyse eller risikovurderinger i forkant av hvert valg.

Jevnaker kommunes kommentar:

Fokus på risiko- og sårbarhetsanalyse var ett tema på valgforums opplæringskonferanse i forkant av stortingsvalget i 2009. Det førte til at dette ble et tema i enkelte kommuner ved siste valg. Også trusselen om pandemi ved siste valg, førte til at det ble iverksatt enkelte tiltak på området, særlig i forhold til beredskap på personellsiden, men det også mange andre kritiske faktorer i et valg. Det er derfor viktig at temaet risiko og sårbarhet blir viet større oppmerksomhet i tiden fremover, og bør være et tema under opplæringen av valgmedarbeidere.

2.11 Evaluering av designløsning for valgutstyr, grafisk profil og stemmesedler.

Norsk Form arrangerte i 2008 Statens designkonkurranse, med temaet "Valg og demokrati". Konkurransen ble støttet av departementet. Departementet ønsket en helhetlig, funksjonell og tiltalende fysisk ramme rundt stemmegivningen. Vinnerløsningen "Blanke Ark" inneholdt ny grafisk profil, med funksjonelle løsninger for valgavlukker, valgurner, stemmesedler og skiltprogram til bruk utenfor og inne i valglokaler.

Departementet konkluderer med at designløsningen er blitt svært godt mottatt, både av velgere og valgmedarbeidere i forsøkskommunene. Selv om designløsningen i stor grad oppfyller de fleste krav til universell utforming, har det fremkommet kommentarer til at enkelte elementer

ved løsningen bør gjøres enda bedre. Departementet vil følge opp ulike funn fra evalueringen og sørge for at løsningen utvikles videre.

Jevnaker kommunes kommentar:

Jfr. kommunens merknad til pkt 2.5. Designløsningen må markedsføres overfor kommunene og bør oppfordres til å benytte den.

2.12 Valgopplæring

Departementet påpeker at kommunene selv er ansvarlig for opplæring av valgmedarbeidere internt i kommunen, men at departementet bør bidra til god opplæring av sentrale valgmedarbeidere. Departementet har valgt å inngå samarbeid med valgforum om opplæring og det vil bli avholdt landsomfattende valgkonferanse denne høsten. Utover dette er departementet innstilt på å satse videre på regionale opplæringskonferanser i 2011.

Jevnaker kommunes merknad:

For å nå målet som sikrer en rasjonell, effektiv og korrekt valgavvikling, er det viktig at det gis opplæring på alle trinn i valgavviklingen. Det må gis opplæring fra statlig hold, på regionnivå og lokalt. Opplæring er viktig både for nye og for erfarne valgmedarbeidere, for valgstyrer, stemmestyre og øvrige valgmedarbeidere.

2.13 Informasjon til velgere.

I kapitlet tar departementet opp kommunens informasjonsansvar, departementets informasjonsvirksomhet

Jevnaker kommune vil bemerke:

Informasjonskampanjen departementet gjennomførte var god og vi har registrert at den ble lagt merke til av våre velgere.

2.14 Tilskuddsordningen

I dette kapitlet omtales ordningen med tilskudd til ulike informasjonstiltak. Ved vurdering av søknader la departementet vekt på mangfold, både når det gjaldt tema, tiltak, organisasjon/aktør og målgruppe. Ungdom, innvandrere og velgere med behov for særlig tilrettelagt informasjon var prioriterte målgrupper. Tiltakene skulle være et supplement til departementets egne informasjonstiltak. Departementet foreslår å videreføre tilskuddsordningen ved neste valg.

Jevnaker kommunes merknad:

Informasjon ved valg er viktig og støtter ordningen.

2.15 Kommunenes bruk av departementets valginformasjon

Departementet sørger for utarbeiding av informasjonsmateriell og bidrar med veiledningsmateriell til valgmedarbeidere i kommuner og fylkeskommuner. I dette kapitlet oppsummeres departementets undersøkelse i kommunene om hvilke informasjonskanaler som ble mest brukt. Kommunenes svar fremkommer prosentvis i tabellen i dette kapitlet.

2.16 forbud mot offentliggjøring av valgdagsmålinger.

Kapitlet omhandler Medietilsynets funn under avviklingen av Stortingsvalget.

2.17 Sametingsvalget

Her redegjør departementet for gjeldende rett og om valgdeltakelsen

2.18 Kirkevalget

I dette kapitlet redegjøres for bakgrunnen for kirkevalget og om hvilke lokaler som ble benyttet.

Departementets vurdering er bl.a.: ”Neste kirkevalg holdes samtidig med kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011. Siden det er to valg ved lokalvalget, ser vi at det gir større utfordringer med hensyn til å forhindre sammenblanding. Det er derfor viktig fortsatt å ha fokus på en god tilrettelegging og gjennomføring av valget. For øvrig vil vi påpeke at kommunens hjelp ved kirkelige valg ikke må gå på bekostning av gjennomføringen av lokalvalget. Det betyr at kommunen må sikre tilstrekkelige ressurser både i form av personell og utstyr”.

3 Valgobservasjon

Ved valget i 2009 ble det for første gang gjennomført valgobservasjon i Norge av Organisasjonen for Samarbeid og Sikkerhet i Europa (OSSE). I kap. 3 gjennomgås ulike sider ved valgobservasjon, om OSSEs besøk og om EAM-rapport (Election Assessment Mission), lagt fram 27.november 2009. OSSE peker på enkelte forhold og ber norske valgmyndigheter vurdere endringer i regelverk eller rutiner

Departementets gjennomgang av de ulike punktene i EAM-rapporten :

3.3.2.1 Utvide kretsen av valgbare:

Anmodning: Det bør vurderes å gi departementsansatte tillatelse til å stille til valg. Denne begrensningen gjelder ikke ved valg til kommunestyre og fylkestingsvalg.

Departementet foreslår ingen konkrete lovendringer siden endringer i Grunnloven formelt må foreslås av stortingsrepresentanter.

3.3.2.2 Plikt til å stille til valg (ombudsplikt)

Anmodning: Plikten til å bli valgt bør revurderes for å sikre at den samsvarer helt med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, hvor det står at ingen skal tvinges til å være medlem av et politisk parti eller en politisk gruppe som vedkommende ikke selv har valgt. Ombudsplikten ved stortingsvalg er nedfelt i Grunnloven § 63. Bestemmelser om hvem som er utelukket, og hvem som kan søke fritak fra valg framgår både av Grunnloven § 62 og av valgloven kapittel 3.

Departementet foreslår ingen konkrete endringer vedr. stortingsvalg siden endringer må foreslås av stortingsrepresentanter.

Tilsvarende regler for lokalvalg framgår av valgloven kap 3. Departementet foreslår endring i valgloven for lokalvalg. Forslaget er nærmere vurdert i høringsnotatets kapittel 8.

3.3.2.3 Mandatfordeling på fylkene ved stortingsvalg

Anmodning: Den konstitusjonelle bestemmelsen om mandatfordeling i valgkretsene bør revurderes for å sikre at retten til lik stemmerett overholdes.

Departementet drøfter i høringsnotatet endringer som er gjort i mandatfordelingen.

Prinsippet om at det skal tas distriktpolitiske hensyn ved utformingen av valgordningen har lang tradisjon i Norge. I 2005 ble antall utjevningsmandater økt fra 8 til 19. Det ble

samtidig lovfestet at hvert fylke skulle ha ett utjevningsmandat hver. Målsettingen var en større geografisk utjevning i forhold til tidligere ordning. Fordelingsmetoden gir 1 poeng pr. innbygger, og 1,8 poeng pr. km². Dette er nedfelt i Grunnloven § 57. Departementet legger til grunn at gjeldende ordning videreføres. Eventuelle endringer i Grunnloven må foreslås av stortingsrepresentanter.

3.3.2.4 Personvalgordningen ved stortingsvalg.

Anmodning: Valgloven bør endres for å gi velgerne reell mulighet til å påvirke valget av en bestemt kandidat ved å senke terskelen. Hvis ikke bør en bytte til et system med lukket liste.

Departementet vil vurdere å gå gjennom personvalgordningen ved stortingsvalg.

3.3.2.5 Krav til listekandidater (utelukkelse fra valg)

Anmodning: Valgkandidater bør ikke kunne delta i stemmestyrene og valgstyrene. Slik hindrer man faktiske eller opplevde interessekonflikter, eller situasjoner som kan oppfattes som interessekonflikt.

Forslaget er nærmere vurdert i høringsnotatets kapittel 9.

3.3.2.6 Hemmelig valg – stemmesedler

Anmodning: Myndighetene bør fortsette sitt arbeid med å sikre hemmelig valg, blant annet ved å utvide bruken av de fargede prøvsedlene, hvis disse viser seg å være mer effektive.

3.3.2.7 Prosedyrer og forsegling av valgurner

Anmodning: Myndighetene bør vurdere å ta i bruk konsekvente prosedyrer for sikkerhetstiltak på valgdagen, blant annet å forsegle valgurnene på valgdagen.

Det er ikke krav til forsegling av urnene under stemmegivningen på valgdagen, kun ved transport og oppbevaring og ved forhåndsstemmegivningen.

3.3.2.8 Legitimasjon

Anmodning: Valgmyndighetene bør ta i bruk en konsekvent tilnærming til identifisering av velgerne, samtidig som de minimerer mulighetene for tap av stemmeretten.

Regelverk og rutiner for legitimasjon omtales nærmere i kap. 2.4.

Departementet mener det ikke er behov for lov- eller forskriftsendringer. Jevnaker kommune støtter dette synspunktet.

3.3.2.9 Tilrettelegging for funksjonshemmede:

Anmodning: Valgmyndighetene bør fortsette arbeidet med å tilrettelegge avstemningen for funksjonshemmede personer, og alle kommunale myndigheter bør iverksette gjeldende kriterier for å gjøre valglokalene tilgjengelige.

Regler, praksis og anbefalinger rundt tilrettelegging for funksjonshemmede er nærmere omtalt i kap 2.5. Departementet mener det ikke er behov for lov- eller forskriftsendringer. Jevnaker kommune støtter dette men viser for øvrig til kommunens uttalelse i kap. 2.5.

3.3.2.10 Klagesystemet

Anmodning: Det bør vurderes å la alle ankeinstanser som gjelder valg eller valgresultater behandles av en kompetent domstol, som en siste instans i alle valgrelaterte saker, i samsvar med OSSEs krav og internasjonal praksis.

Det bør vurderes å sette tidsfrister for kjennelser om valgrelaterte klager og ankesaker for alle relevante myndigheter, blant annet domstolen, riksvalgstyret og Stortinget, for å oppfylle paragraf 5.10 i København-dokumentet.

Departementet har igangsatt en grundig gjennomgang av dagens klagesystem ved valg. Jevnaker kommune har ingen kommentarer til dette.

3.3.2.11 Anmodninger på Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets og kulturdepartementets områder:

Anmodning: Partiloven bør evalueres med tanke på å gi økt åpenhet rundt inntekter og utgifter i forbindelse med valgkamper, og dette bør gjøres gjennom regelmessige og uavhengige revisjonsrapporter.

Europarådet ved GRECO (Group of states against corruption) har i forbindelse med evalueringen av finansieringen av politiske partier og kandidater i medlemslandene gitt Norge i alt seks rekommandasjoner for økt innsyn og kontroll med partifinansieringen. I den forbindelse er Norge bedt om å vurdere større åpenhet rundt finansieringen av valgkamper. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil i samråd med berørte fagmiljøer legge fram forslag om hvordan samtlige av GRECOs rekommandasjoner kan følges opp i partiloven. Det tas sikte på å legge fram et lovendringsforslag som sendes på bred høring i løpet av våren 2010.

Jevnaker kommune tar dette til orientering.

Anmodning: Det bør spesifiseres en tidsperiode for når NRK er forpliktet til å gi en bred og balansert dekning.

Departementet uttaler at det trolig ikke er hensiktsmessig å presisere dette nærmere. Jevnaker kommune har ingen kommentarer til dette synspunktet.

Anmodning: Det bør utformes en ordning for klager mot NRK, med betimelige prosedyrer for hvordan valgrelaterte klager skal løses. Dermed kan man få en øyeblikkelig beslutning som kan ha en betydelig påvirkning på valgkampen.

Kulturdepartementet viser til dagens system for valgkampdekningen og evaluering. Kulturdepartementet mener det ikke er aktuelt å innføre et system hvor myndighetene kan gripe inn i den pågående valgkampdekningen

Jevnaker kommune har ingen kommentarer til anmodningen eller kulturdepartementets uttalelse.

Anmodning: Med tanke på at den offentlige kringkasteren skal ha en bred og balansert valgdekning, bør det vurderes å gjennomgå tilnæringsmåten til rett tilgang til media under valgkamper.

I St.meld nr. 18 (2008-2009) avsnitt 7 drøftet Kulturdepartementet andre alternativer for å legge til rette for at små partier og lister kan få tilgang til kringkastingsmediet. I meldingen varslet departementet om at det kan bli aktuelt å innføre et system med gratis rett til sendetid. Et slikt system bør ifølge stortingsmeldingen også omfatte de kommersielle norske kringkasterne. Kulturdepartementet vil vurdere behovet for ytterligere tiltak i lys av EMDs oppfølging av dommen mot Norge.

4. Regler for manntall

I dette kapitlet drøftes ulike forhold og praksis rundt etablering av manntall, samt internasjonale regler.

Etter departementets vurdering taler de beste grunner for at det etableres permanente manntall. Det må etableres et manntall for stortingsvalget og ett for kommunestyre- og fylkestingsvalget. Dette fordi stemmerettsvilkårene er ulike. Et permanent manntall vil kunne benyttes av valgstyrene/fylkesvalgstyrene til kontroll av listekandidater og underskrivere. Departementet planlegger å etablere et sentralt valgdatasystem for alle landets kommuner. I dette systemet er det nødvendig å etablere et elektronisk manntall. Departementet ser det som viktig at et permanent manntall driftes og forvaltes av statlige myndigheter.

Etter departementets vurdering bør regelverket rundt manntallet endres dersom det etableres et sentralt valgdatasystem i kommunene. I et system der departementet har ansvar for å forvalte dataverktøyet (sentralt valgdatasystem) som benyttes til bearbeiding av manntallet til bruk, oppstår spørsmålet om hvordan ansvaret for føringen bør organiseres. Spørsmålet er om staten skal ha det ansvar som i dag påligger kommunene med hensyn til å føre velgere inn i eller ut av korrekt manntall. Alternativt ser en for seg en deling av ansvaret.

Ved valget i 2011 skal det statlige valgdatasystemet testes ut i noen kommuner. Da det er for tidlig å si noe om det statlige valgdatasystemet kan implementeres i alle kommuner fra valget 2013, fremmes det ikke forslag til endringer i valgloven med sikte på permanent manntall nå.

Siden kommunene har behov for et "foreløpig manntall" ved valget i 2011, foreslår departementet at folkeregistermyndigheten i lov pålegges å stille data til disposisjon for kommunene pr. 1. april. Dette kan gjøres ved en tilføyelse i § 2-5 som hjemler folkeregistermyndighetenes plikt til å stille manntallsopplysninger til disposisjon. For å markere at plikten ikke kan delegeres, foreslår departementet at dette framgår av loven direkte ved at begrepet "selv" benyttes. Samme prinsipp legges til grunn i bestemmelsens første setning.

§ 2-5 foreslås endret til:

Folkeregistermyndigheten skal *selv, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt*, på hensiktsmessig måte stille til disposisjon for valgmyndighetene opplysninger om hvem som skal innføres i manntallet i kommunen. *Folkeregistermyndigheten skal selv, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, stille til disposisjon for valgmyndighetene et uttrekk av folkeregisteret basert på stemmerettsvilkårene pr. 1. april i valgåret:*

Jevnaker kommune er svært positive til planene om etablering av et sentralt valgdatasystem som skal forvaltes og driftes av statlige myndigheter. Jevnaker kommune er også svært positive til at det etableres et permanent manntall som distribueres til kommunene.

Jevnaker kommune slutter seg til forslaget til endring av valgloven § 2-5.

5 Stemmesedler.

5.1 Spørsmål om det bør være mer likeartet utforming av stemmesedler.

Utformingen av stemmesedler er hjemlet i valgloven § 7-3 og valgforskriften §§ 18 og 19. Bestemmelsene skal ivareta ulike forhold knyttet til utformingen av stemmeseddelen. Ved stortingsvalget i 2009 ble det gjennomført forsøk med ny stemmeseddel i alle kommunene i Buskerud fylke. Bakgrunnen for forsøket var et ønske om å se nærmere på om en ny utforming av seddelen vil gjøre det enklere og mer intuitivt for velgerne å forstå hvordan stemmeseddelen skal brettes. OSSE anbefaler at myndigheten fortsetter sitt arbeid med å sikre hemmelig valg, blant annet ved å utvide bruken av stemmesedlene som ble benyttet under forsøket i Buskerud.

Valgforskriften 19 har bestemmelse om hvilke farger stemmesedlene skal ha ved de enkelte valgene. Under forsøket i alle kommunene i Buskerud var selve stemmeseddelen hvit men hadde oransje farge på den siden hvor stemmemottaker skulle stemple. Falsingen var heller ikke midtstilt, men utført slik at stemmeseddelen måtte brettes slik at den ene delen ble noe større enn den andre.

Departementet mener det bør gjøres enkelte endringer i bestemmelsen om utformingen. Stemmeseddelen som ble brukt under forsøket i kommunene i Buskerud bør legges til grunn i vurderingen av hvilke endringer som bør gjøres.

Som en følge av forsøket mener departementet at det bør tas inn en bestemmelse i forskriften om at fargen på stemmesedlenes bakside kan være en annen en hvit ved stortingsvalg og kommunestyrevalg, og en annen en blå ved fylkestingsvalg.

5.2 Om framgangsmåten for rettinger på stemmesedlene.

Kapitlet omhandler måten rettinger kan gjøres på ved de ulike valgene. Departementet vurderer det slik at det særlig er måten velgerne kan gjøre endringer på stemmesedlene ved stortingsvalg som medfører problemer. En mulig årsak kan være at plasseringen av kolonnen for stryk og kolonne for nummerering kan virke forvirrende. Departementet vil vurdere om utformingen av stemmeseddelen stortingsvalg kan endres. Veiledningsteksten vil også bli vurdert.

Jevnaker kommunes kommentarer:

Det er viktig at stemmesedlene er utformet på en slik måte at velgerne forstår på hvilken måte man kan rette seddelen på. Et annet moment er at den må utformes slik at den ikke blir feiltolket dersom elektronisk optelling foretas.

5.3 Om utbytting av stemmesedler under optellingen.

I forbindelse med maskinell optelling av stemmesedler, har kommunene byttet ut såkalte "ukurante" stemmesedler med lesbare stemmesedler. Loven har ingen bestemmelser som åpner for at en kan bytte ut en avgitt stemmeseddel. Departementet påpeker at det betyr at utbytting av avgitte stemmesedler for maskinell telling ikke er tillatt etter gjeldende lov. Departementet er av den oppfatning at det heller ikke bør åpnes for at valgstyrene kan bytte ut stemmesedler. Begrunnelsen er at ordningen innebærer risiko for at stemmesedlene som byttes ut, ikke er i samsvar med de sedlene velgerne avga. Dette kan skyldes uoppmerksomhet fra valgfunksjonærene, men det kan også danne grobunn for spørsmål om optellingen har gått riktig for seg.

Jevnaker kommune støtter Departementets syn om at det ikke bør åpnes for adgang til å bytte ut såkalte ukurante stemmesedler. Den viktigste årsaken er at man ikke bør foreta handlinger som lett kan føre til mistenkeliggjøring av valgresultatet og at valgopptellingen har gått riktig for seg. Jevnaker kommune mener dette er viktig å poengtere under valgopplæringen.

6 utvide kretsen av valgbare ved stortingsvalget.

I kapitlet drøfter departementet regelverket som regulerer departementsansattes adgang til å stille til valg til Stortinget. Det følger av Grunnlovens § 62 og valgloven § 3-1(2) at ansatte i departementene – med unntak av statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere – er utelukket fra valg til Stortinget. Forbudet omfatter alle departementsansatte – embetsmenn, saksbehandlere og de som utfører øvrige tjenester i departementene, som arkiv-, forværelses- og renholdspersonale, sjåfører, vaktmestere m.m. Departementet mener det er gode grunner som kan tale for at det gjøres endringer i reglene om departementsansattes valgbarhet ved stortingsvalg. Det bør vurderes om en på sikt bør gå inn for endring av Grunnloven på dette punktet både når det gjelder kretsen av valgbare og tidspunktet for valgbarhet.

Jevnaker kommune har ingen kommentarer til kapitlet.

7. Frist for innlevering av listeforslag.

I kapitlet omtales fristen for innlevering av listeforslag og om fastsatte regler for fristberegning. Departementet har vurdert følgende problemstillinger:

1. Bør det angis en nærmere tidsangivelse for når listeforslagene må være kommet inn til valgstyret/fylkesvalgstyret?
2. Er det hensiktsmessig at frister løper ut på en lørdag?

På bakgrunn av disse vurderingene, foreslår departementet følgende endringer:

§ 6-1 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Fristen for innlevering listeforslag er 31. mars kl 12 i valgåret

§ 6-5 andre punktum skal lyde:

Erklæring om tilbakekalling må være innlevert senest 20. april kl 12 i valgåret.

Jevnaker kommune kommentar.

Jevnaker kommune støtter departementets syn på at det bør settes en frist for innlevering av listeforslag innenfor rammen av vanlig arbeidstid og siden 31. mars kan falle på en onsdag før skjærtorsdag bør tidspunktet tilpasses dette i forhold til at det er vanlig at kontortiden denne dagen er kortere. Departementets forslag om å sette tidspunktet til kl 1200 vil ikke by på noen utfordringer.

Innleveringsfristen løper ut på lørdag.

Departementet vil foreslå at valgloven § 15-5 (1), (2) og (3) endres slik at lørdager og helligdager likestilles når det gjelder beregning av frister etter loven.

Jevnaker kommune støtter forslaget.

8 Plikt til å stille til valg (ombudsplikt)

I dette kapitlet tar departementet opp spørsmål om det bør gjøres endringer i regelverket når det gjelder plikten til å stille til valg og å motta valget dersom man blir valgt (ombudsplikten). Departementet drøfter ulike problemstillinger rundt plikten til å stille til valg og om retten til å kreve seg fritatt fra å stå på en valgliste dersom man er medlem av et politisk som ikke står bak listeforslaget.

Departementet mener at kandidater bør gis anledning til å kreve fritak fra å stå på en valgliste dersom listen forfekter synspunkter som strider mot vedkommendes personlige overbevisning. Departementet foreslår en ny fritaksgrunn, som gir adgang for en kandidat til å kreve seg strøket fra et listeforslag man ikke kan gi sin støtte til, uten at man skal være tvunget til å melde seg inn i et politisk parti. Departementet foreslår at dette gjøres ved at kandidaten legger fram en erklæring overfor valgmyndighetene om at vedkommende ikke kan stille som kandidat fordi vedkommende synspunkt eller overbevisning er i strid med det syn valglisten representerer.

Departementet foreslår at § 3-4 første ledd ny bokstav d) skal lyde:

Den som ikke er medlem av et registrert politisk parti og som avgir erklæring om at listeforslaget representerer et politisk syn som er i strid med egen politisk overbevisning og

Nåværende § 3-4 første ledd bokstav d) blir ny bokstav e)

Jevnaker kommune støtter forslaget.

9 Bør listekandidater utelukkes fra valg til stemmestyre og valgstyre?

I dette kapitlet drøfter departementet om det bør innføres begrensninger i listekandidaters adgang til å delta i forberedelsene og gjennomføring av valg. Bakgrunnen er bl.a. OSSE-rapporten og dens vurderinger når det gjelder kandidatenes adgang til å sitte i valgstyre og stemmestyre.

I høringsnotatet drøfter departementet om det bør innføres begrensninger som fører til listekandidater kan oppnevnes som medlem av stemmestyret eller fra å tjenestegjøre som valgfunksjonær eller stemmemottaker. Før departementet tar stilling til om det bør gjøres endringer, bes det om innspill fra kommunene på spørsmålet om å begrense valgbarheten for listekandidater, både når det gjelder som medlemmer til stemmestyrene og som valgfunksjonærer eller stemmemottakere.

Ut fra de vurderingene som er gjort i forhold til valg av representanter til valgstyrene, er departementets konklusjon at det ikke bør gjøres endringer når det gjelder hvem som er valgbar til valgstyrene.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Sammensetningen av stemmestyre og valgfunksjonærer har prinsipiell betydning og i arbeidet med å rekruttere og oppnevne stemmestyre og valgfunksjonærer har valgstyret lagt stor vekt på en sammensetning som hindrer muligheten for politisk påvirkning av velgere i valglokalet.

Hovedargumentet mot å begrense listekandidaters valgbarhet til stemmestyre og valgstyre er at valgsystemet og tradisjonene i Norge bygger på at stemmestyre og valgstyre er ordinære folkevalgte utvalg. Valgbarheten er ikke begrenset. Ansvar for gjennomføring av valg ligger i prinsippet til folkevalgte, ikke administrative organer. Det blir sjelden reist tvil eller mistanke om stemmestyre- eller valgstyremedlemmenes

nøytralitet i utførelsen av deres oppgaver. Det er viktig å ha en opplæring som fokuserer på kravet til nøytralitet. Jevnaker kommune støtter ikke forslaget om at listekandidater ikke er valgbare som stemmestyremedlemmer.

10 Forsegling. Oppbevaring og transport av valgmateriell.

10.1.1. Tidligstemmegivningen og ordinær forhåndsstemmegivning.

Her drøftes valgloven og forskriftenes bestemmelser om framgangsmåten ved forhåndsstemmemottak, forsendelse av forhåndsstemmer og for oppbevaring av forhåndsstemmer og valgmateriell.

Departementet foreslår at:

§8-4 femte ledd skal lyde:

(5) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

Jevnaker kommunes uttalelse:

Når det gjelder forhåndsstemmer som skal sendes til andre kommuner, er det tidligere i høringsnotatet kommentert at forhåndsstemmer kommer for sent fram, jfr. kap 2.7.5. En årsak kan være at disse blir lagt i ei forseglet urne og ikke videresendt umiddelbart som de blir avgitt. Det bør derfor vurderes om det er hensiktsmessig om stemmemottakeren, legger disse i en konvolutt med oversendelse til rett valgstyre som a-post umiddelbart i stedet for å legge den i ei forseglet urne. Ved at forhåndsstemmen som skal sendes til andre kommuner først skal legges i ei forseglet urne som senere må åpnes og sendes, fører til forsinkelse i prosessen. I Jevnaker kommune er det ingen andre enn valgstyret som kan åpne forseglede urner som benyttes til forhåndsstemmemottak.

Jevnaker kommune foreslår derfor at § 8-4 femte ledd, endres til å lyde:

5) Ved mottak av forhåndsstemmer fra velgere i egen kommune, skal valgurner som brukes være forseglet.

Dette stiller kommunene fritt til hvilke rutiner de skal ha for oversendelse av forhåndsstemmer til andre kommuner.

10.1.2 Stemmegivning på valgdagen

I valgloven eller valgforskriften er det ikke noe krav til at valgurner som brukes skal være forseglet mens stemmegivningen pågår. OSSE anbefaler at urnene som benyttes på valgdagen forsegles. Departementet at OSSEs anbefaling om forsegling av valgurnene bør følges opp og foreslår at valglovens § 9-5 ny (6) endres til å lyde:

Valgurner som brukes på valgdagen skal være forseglet.

Jevnaker kommunes uttalelse

Jevnaker kommune er enig i synspunktene om at det vil gi høyere sikkerhet dersom valgurnene forsegles og tømning blir unødiggjort ved å ha tilstrekkelig antall tomme valgurner. Jevnaker kommune støtter forslag om forsegling av valgurnene (som brukes) under stemmegivningen på valgdagen(e)

11 Overlevering av valgmateriell

Valgloven § 10-8 fastsetter på hvilken måte og hva som skal sendes til fylkesvalgstyret ved de enkelte valgene. Valgforskriften § 34 fastsetter på hvilken måte oppbevaring og transport av materiell skal skje. Departementet konkluderer med at god orden og

sikkerhetshensyn tilsier at en bør ha rutiner for kvittering ved mottak av valgmateriell. Departementet mener det kan være behov for å etablere en ordning som gjør det mulig å kontrollere hva som er blitt overlevert av valgmateriell fra en instans til en annen. Dette bør gjelde både ved stemmestyrenes overlevering til valgstyret, og når valgstyret leverer materiell til fylkesvalgstyret for kontroll.

Jevnaker kommunes kommentar.

Rutiner for overlevering av materiell vil være varierende fra kommune til kommune og fra fylke til fylke ut fra ulike forhold som for eksempel forsendelsesmåte. Det vil også ha en viss betydning om hva det skal kvitteres for mottak av (om det er antall kolli eller det faktiske innholdet). I Jevnaker har vi rutiner på å kontrollere hva som blir overlevert fra stemmestyret (antall stemmegivninger, protokoll fra stemmestyret m.m.) . Behovet for hvilke kontrollrutiner man skal ha, utover det som er bestemt i lov og forskrift, vil variere fra kommune til kommune.

12 kretsopptelling og kretsinnrapportering

Dette kapitlet omhandler på hvilken måte kommunene rapporterer opptellingen. Det drøftes også om innrapporteringen bør skje kretsvis.

Jevnaker kommune støtter departementet i at det ikke bør innføres en ordning med kretsvis opptelling og innrapportering. Dette fordi kommunene har forskjellige rutiner på opptellingen ut fra kommunestørrelse, størrelse på valgkretser o.a. Noen foretar kretsvis opptelling ute i kretsene, mens andre foretar sentral telling uten å ta hensyn til kretsene. Uansett på hvilken måte kommunene foretar opptellingen, er det mange som er i den situasjonen at de må slå sammen flere kretser (ut fra bestemmelsen om antall manntallsførte). Kommunene må sjøl kunne bestemme på hvilken måte de ønsker å foreta opptellingen og ha rutiner på det.

Jevnaker kommunes kommentarer:

Jevnaker kommune støtter departementet i at det ikke bør innføres en ordning med kretsvis opptelling og innrapportering.

Rådmannens forslag til vedtak:

Jevnaker kommunestyre slutter seg til de kommentarer/merknader som fremkommer av saksframlegget.

Behandling i Kommunalt Råd for funksjonshemmede - 23.08.2010:

Vedtak i Kommunalt Råd for funksjonshemmede - 23.08.2010:

Av utredningen er pkt 2.5 av særlig interesse for Kommunalt Råd for Funksjonshemmede. Rådet slutter seg til de kommentarer merknader som fremkommer og tar uttalelsen til orientering.

Behandling i Valgstyret - 24.08.2010:

Vedtak i Valgstyret - 24.08.2010:

Valgstyret anbefaler kommunestyret å slutte seg til ordførerens forslag til vedtak.

Behandling i Kommunestyret - 26.08.2010:

Vedtak i Kommunestyret - 26.08.2010:

Jevnaker kommunestyre slutter seg til de kommentarer/merknader som fremkommer av saksframlegget.

Utskriften er rett.

Politisk sekretariat, 27.08.2010

May-Britt Mayer Johnsen
Formannskapssekretær